

Aan dezen Keizer ontbrak alle uiterlijke majesteit, een makelaar in krenten kon er niet burgerlijker hebben uitgezien. Hij schijnt dit vergoed te hebben door zekeren familiaren toon in zijne gesprekken met hen, die hem belangstelling inboezemden.

Hij bracht te Parijs uit eigen beweging een bezoek aan Victor Hugo, toen wonende Rue Clichy, derde verdieping. — „L'Empéreur du Brésil a voulu voir Jeanne et Georges!” — heeft Victor Hugo aan den steller dezer regelen weinige dagen later verhaald — en de groote Fransche dichter voegde er bij, dat Dom Pedro gedurende eene voorstelling in een der Parijsche schouwburgen, waar men verzen van Victor Hugo voordroeg, in zijne loge was opgestaan, het woord had genomen, en een der beste stukken uit *La Légende des Siècles* had opgedreund. Ook deze soeverein heeft gedurende de laatste jaren van zijn leven de club der *Rois-en-exil* in Frankrijk bezocht! Ware hij wat eer verschenen, misschien had Alphonse Daudet hem eene eereplaats in zijn roman gegeven.

Ernstiger stemming maakt zich van ons meester, als wij aan de Nederlandsche dooden van 1891 denken. Uit alle rangen en standen zijn uitstekende mannen weggenomen. Uit de rij der hooge Indische ambtenaren verdween een man van wetenschappelijke verdienste, het oud-lid van den Raad van Nederlandsch-Indië, S. van Deventer. Ieder, die hem te Batavia of in Den Haag gekend heeft, getuigt met volle overtuiging, dat hij zelden degeelijker, eenvoudiger en bekwamer hoofd-ambtenaar heeft ontmoet. Zijne wetenschappelijke lauweren won hij door zijn reuzenwerk over het Cultuur-stelsel, eene historische-economische studie van blijvende waarde. Van Deventer had ééne zwakke zijde — hij was zwager van Mina Kruseman, van Stella Oristorio di Frama, die met liederen en revolvers Amerika doorreisde, en in Nederland revolutie stichtte met groen fluweelen sleepjaponnen en opgewonden redevoeringen. Van deze schoonzuster hoorde hij ongaarne spreken. Zijn ingetogen, rustig karakter kwam in opstand tegen eene Nederlandsche vrouw, die het reclame maken van Barnum — ook een doode van 1891 — had afgekeken.

Ik geloof, dat men Mina Kruseman onrechtvaardig heeft behandeld. Zij is te vroeg gekomen — minstens tien jaren te vroeg. Had zij in 1883 haar *Huwelijk in Indië* uitgegeven, in 1884 en 1885 hare tournee door Nederland gemaakt, en ware zij in 1886 ten tooneele verschenen met hare *Echtscheiding*, voorts als de koningin van *Vorstenschool*, en al wat daarop volgde, mij dunkt het zou haar niet aan bewonderaars en verdedigers hebben ontbroken, die bij haar eerste optreden in 1873 de kinderschoenen nog niet ontwassen waren.

Doch paulo majora canamus!

Onder de Nederlandsche staatsmannen van naam, die in 1891 het tijdelijke zegenden, schijnt mij niemand oorspronkelijker en ridderlijker dan M. D. Graaf Van Limburg Stirum, oud-minister van oorlog, de onvermoeide advocaat voor algemeenen dienstplicht. De generaal met het houten been, de